

Program rozvoja obce Vyšný Kazimír na roky 2016-2022

Január 2016

Zadávatel':

Obec Vyšný Kazimír

www.vysnykazimir.eu

Zostavil:

Karpatský rozvojový inštitút, Košice

www.kri.sk

OBSAH

ÚVOD.....	4
1 ANALYTICKÁ ČASŤ.....	5
1.1 Základná charakteristika obce.....	5
1.2 Demografia	6
1.3 Hospodárska oblasť	9
1.4 Technická a dopravná obsluha	11
1.5 Bývanie	12
1.6 Občianska vybavenosť obce	12
1.7 Kultúrny, spoločenský a športový život v obci.....	13
1.8 Životné prostredie	14
1.9 Vyhodnotenie implementácie PHSR obce Vyšný Kazimír za obdobie 2007 – 2015	17
1.10 Prieskum vnímania potrieb verejnosťou	20
1.11 SWOT analýza	24
2 STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ	25
2.1 Vízia a cieľ	25
2.2 Opatrenia a aktivity	25
3 REALIZAČNÁ ČASŤ	28
3.1 Zostavenie a realizácia Akčného plánu.....	28
3.2 Monitoring, vyhodnotenie a aktualizácia PRO	29
4 FINANČNÁ ČASŤ.....	31
5 PRÍLOHY	32
5.1 Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky	32

ÚVOD

Podmienky pre plánovanie a realizáciu rozvoja obce sa kontinuálne alebo skokovo menia. Či už sa jedná o zmenu legislatívneho, strategického či finančného prostredia na Slovensku alebo sa jedná o nové globálne výzvy (napr. finančná kríza či finančné šoky, zmena klímy a jej dopady, zmeny v cenách energií, starnutie obyvateľstva, nárast počtu imigrantov a pod.), ktoré majú a budú mať vplyv na politiku rozvoja obce. Súčasne v roku 2015 začína nové obdobie financovania projektov z EÚ fondov, ktoré v minulosti tvorili a očakáva sa, že aj v tomto období budú tvoriť podstatnú časť zdrojov na projekty rozvoja obce.

Tieto fakty, spolu s modifikáciou rozvojových priorít, viedli obec Vyšný Kazimír k tomu, aby iniciovalo aktualizáciu dokumentu PHSR pre roky 2007-2015 s cieľom, aby vznikol čo najaktuálnejší **Program rozvoja obce Vyšný Kazimír na roky 2016-2022**. Medzi jeho základné charakteristiky patrí:

- je základným rozvojovým dokumentom obce a je vypracovaný v súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z. z. v znení Zákona č. 309/2014 Z.z.,
- je strednodobým rozvojovým dokumentom, ktorý:
  - využíva potenciál, reálne príležitosti, berie do úvahy vonkajšie trendy a ohrozenia a navrhuje riešenia prioritných problémov a potrieb pre rozvoj obce,
  - definovaním implementačného mechanizmu je flexibilným dokumentom schopným reagovať na zmeny a podnety,
  - berie do úvahy širšie okolie obce.
- je pripravený na začiatku programovacieho obdobia EÚ 2014 - 2020 a v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja je jednou z podmienok pre možnosti čerpania finančných prostriedkov štrukturálnych fondov,

Obsahom **Programu rozvoja obce Vyšný Kazimír 2016 – 2022**, v súlade s uvedeným zákonom o podpore regionálneho rozvoja, je:

- **Analytická časť** (z dostupných údajov a informácií do rokov 2013/2014).
- **Strategická časť**, ktorá je hlavným kľúčom k smerovaniu rozvoja obce, obsahuje víziu do roku 2025 a cieľ, ktorý chce Program rozvoja obce dosiahnuť
- **Programová časť** - sektorovo/tematicky zamerané opatrenia a možné aktivity na plnenie cieľa rozvoja obce pre dané plánovacie obdobie.
- **Realizačná a finančná časť** - mechanizmus realizácie PRO, vrátane Akčného plánu rozvoja vypracovaného na 3 ročné obdobie (2016 - 2018) a indikatívny finančný plán na realizáciu celého PRO.

Programu rozvoja obce Vyšný Kazimír 2016 – 2022 je zostavený ako otvorený, verejne dostupný a priebežne aktualizovaný dokument reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia obce.

1 ANALYTICKÁ ČASŤ

1.1 Základná charakteristika obce

1.1.1 Poloha a fyzicko-geografická charakteristika

Obec Vyšný Kazimír leží na Pozdišovskej pahorkatine v doline Kazimírskeho potoka ústiaceho do Ondavy. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške 210 m a chotár v rozmedzí 150-319 m n. m.

Mierne zvlnený povrch odlesneného chotára tvoria súvrstvia centrálnokarpatského flyšu, mocné krovy svahových hĺn, menej sprašové hliny. V obci sa nachádza minerálny prameň a zachovaný pahorkatinový les dubovo-bukového typu Stredný grúň.

1.1.2 Prierez históriou obce

Kazimír existoval už pred rokom 1363 a patril šľachticom z Rozhanoviec. Pri deľbe majetkov ich panstva Čičva v roku 1363, rozdelený na polovice, pripadol Kazimír obom vetvám rodu. V listine o deľbe ho charakterizovali ako "rusínsky" Kazimír, čo je spoľahlivým východiskom na zistenie pôvodu dediny. Založili ju nepochybne usadlíci rusínskeho pôvodu, zaoberajúci sa najmä chovom oviec, asi v polovici 14. storočia.

V písomnostiach zo 14.-16. storočia sa vyskytuje pod názvom Kazmer. Bol to maďarizovaný tvar názvu Kazimír, ktorý používalo okolité slovenské obyvateľstvo. Názov vznikol prevzatím mena Kazimír, mena nepochybne prvého miestneho šoltýsa. Meno Kazimír však pravdepodobne poukazuje na poľský pôvod šoltýsa.

Kazimír zostal aj v 15.-17. storočí majetkovou súčasťou panstva Čičva. Od roku 1524 boli jeho vlastními šľachtici Batoryovci. V 17. storočí patril Nádašyovcom, Náryovcom, Esterházyovcom, Drugetovcom a ich dedičom.

V 18. storočí patril Čákyovcom, Forgáčovcom a Barkóciovcom. Podľa urbárov z roku 1636 a 1648 mal Kazimír výsadné obyvateľstvo, teda šoltýsov, ale najmä slobodníkov rusínskeho pôvodu. Šoltýs bol povinný odnášať listy zemepánov adresátom. Slobodníci vykonávali len pešie služby ako poslovia, prípadne kúrili v kozuboch vranovského kaštieľa.

Kazimír bol jedinečnou dedinou na panstve Čičva. Mal temer samé výsadné obyvateľstvo pozostávajúce z rodín slobodníkov a rodiny miestneho šoltýsa. Obyvatelia Kazimíra neboli povinní odvádzať zemepánom nijaké povinnosti. Ich relatívna sloboda vyplývala zo skutočnosti, že neužívali urbárske pozemky, najmä polia, lebo tie sa v tejto horskej dedine nenachádzali. Obyvatelia obce sa pravdepodobne venovali drevorubačstvu, výrobe dreveného uhlia, prípadne dreveného kuchynského riadu a pod.

V súpise z roku 1715 sa spomína pivovar, 9 opustených a 13 obývaných domácností. Roku 1787 vlastními obce boli gróf Imrich barkóci a gróf Forgáč. Obec mala 29 domov, 37 rodín, 184 obyvateľov, 37 ženatých mužov, 66 slobodných a 81 žien.

V roku 1881 obec mala 25 domov, 151 obyvateľov, 2 Maďari, 8 Nemci, 139 Slováci, 2 nemí. Čítať a písať vedelo 44 obyvateľov. Podľa vierovyznania bolo 138 gréckokatolíkov, 5 rímskokatolíkov a 8 židov.

1.2 Demografia

Vyšný Kazimír mal k 31.12.2014 **196** obyvateľov. Ako ukazuje Tab. 1 vývoj počtu obyvateľov za obdobie posledných piatich rokov je pomerne stabilný. Konštantnou je hustota obyvateľstva (Tab. 2), keď na 1 km² žije približne 26 ľudí.

Tab. 1: Vývoj počtu obyvateľov k 31.12

Rok	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov	200	212	197	199	198	193	196

Zdroj: Štatistický úrad SR.

Tab. 2: Hustota obyvateľstva na 1 km²

Rok	1996	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Počet obyvateľov	25,93	28,05	26,46	26,26	26,26	25,87	25,93

Zdroj: Štatistický úrad SR.

Prirodzený prírastok obyvateľstva, t.j. rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb, bol v období rokov 2010-2013 mierne negatívny, až v roku 2014 zaznamenal po 4 rokoch pozitívnu hodnotu. Migračné saldo, t.j. rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystahovaných je premenlivé v rámci sledovaného obdobia a nie je v ňom možné určiť jednoznačný trend. Rovnaké znaky vykazuje aj celkový prírastok obyvateľstva, t.j. súčet prirodzeného prírastku a migračného salda.

Tab. 3: Prírastok a úbytok obyvateľstva za posledných 5 rokov

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Prirodzený prírastok obyvateľstva	-3	-2	-1	-3	1
Migračné saldo	-2	3	0	-2	2
Celkový prírastok obyvateľstva	-5	1	-1	-5	3

Zdroj: Databáza DATAcube, Štatistický úrad SR.

1.2.1 Vekové zloženie obyvateľstva

Obyvatelia vo veku 15 – 64 rokov tvoria približne 67 % obyvateľov obce. Deti do 14 rokov tvoria približne 12 % a obyvatelia nad 65 rokov 21 %, pričom medziročne podiel mierne rastie v prospech skupiny nad 65 rokov (Tab. 4).

Tab. 4: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.

Veková skupina/rok	2010	2011	2012	2013	2014
14 rokov alebo menej	32	29	26	23	24
Od 15 do 64 rokov	125	131	131	130	131
65 rokov alebo viac	40	39	41	40	41

Zdroj: ŠÚ SR

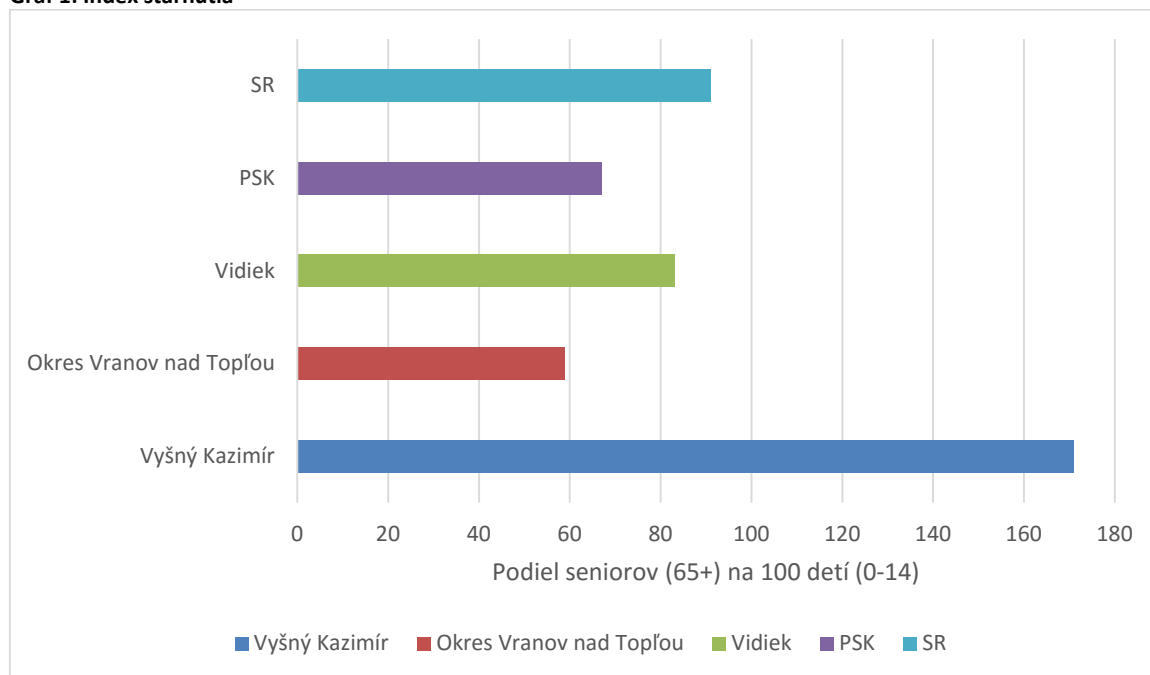
Obec Vyšný Kazimír kopíruje hlavný demografický vývojový trend celej slovenskej populácie – starnutie. V troch ukazovateľoch (Tab. 5) – priemerný vek (vážený aritmetický priemer počtu rokov, ktoré prežili príslušníci danej populácie do daného okamihu), mediánový vek (vek, ktorý rozdeľuje populáciu na dve rovnako početné časti, na polovicu s nižším a polovicu s vyšším vekom ako je medián) a Index ekonomického zaťaženia (počet osôb v predproduktívnom [0-14] a poproduktívnom veku [65+] k osobám v produktívnom veku [15-64]) zaznamenáva porovnateľné hodnoty ako okres, samosprávny kraj, vidiek a celonárodný stav. V rámci indexu starnutia (Počet osôb v poproduktívnom veku [65+] k osobám v predproduktívnom veku [0-14]) hodnota pre Vyšný Kazimír výrazne prekračuje všetky ostatné referenčné územia (Graf 1) a indikuje, že obec starne výrazne zvýšeným tempom.

Tab. 5: Vybrané ukazovatele veku v obci

Ukazovateľ/rok	2011	2012	2013	2014
Priemerný vek	41,83	42,40	42,73	42,69
Mediánový vek	40,83	41,75	42,50	42,80
Index starnutia	134,48	157,69	173,91	170,83
Index ekonomického zaťaženia	51,91	51,15	48,46	49,62

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 1: Index starnutia

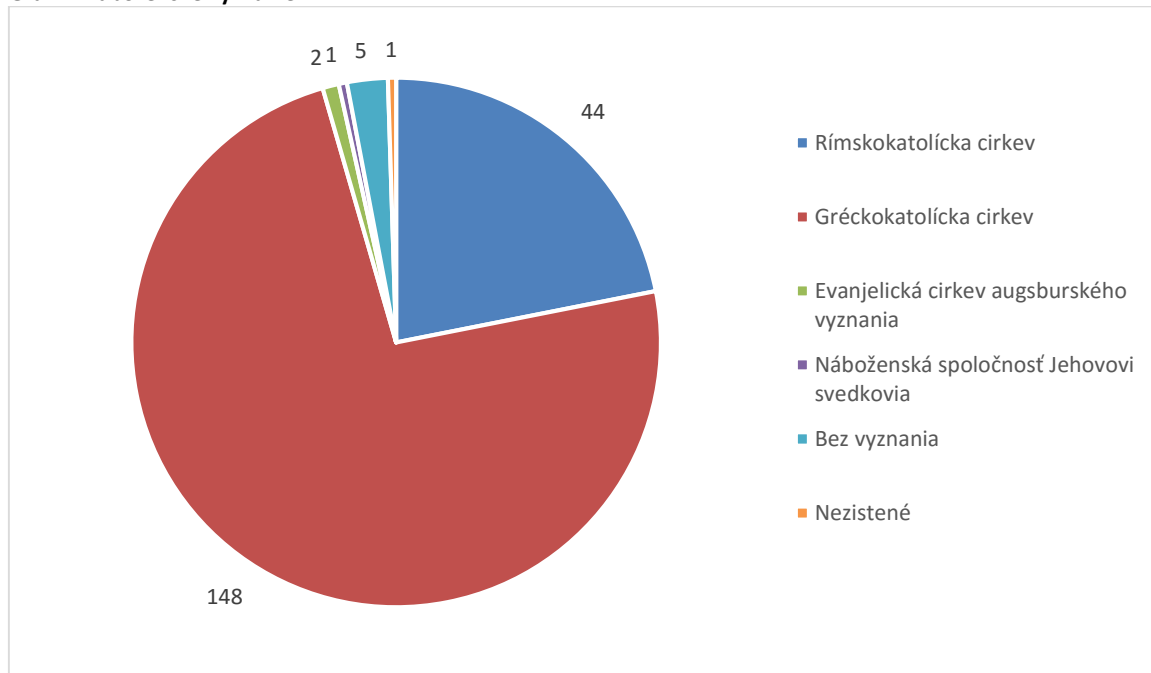
Zdroj: ŠÚ SR

1.2.2 Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 sa vo Vyšnom Kazimíre 100 % obyvateľov prihlásilo k slovenskej národnosti.

1.2.3 Štruktúra obyvateľstva podľa náboženského vyznania

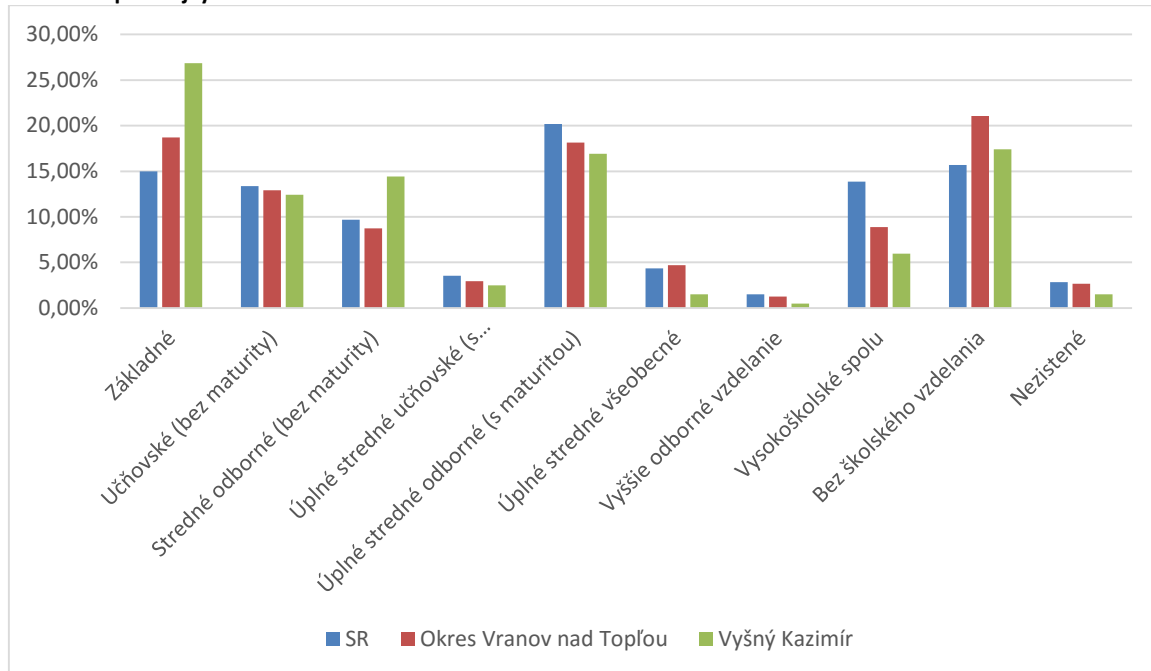
Takmer 75 % obyvateľov obce sa hlási ku Gréckokatolíckej cirkvi, druhou najzastúpenejšou je Rímskokatolícka cirkev (22 %).

Graf 2: Náboženské vyznanie

Zdroj: ŠÚ SR

1.2.4 Štruktúra obyvateľstva podľa stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Podľa údajov SOBD 2011 má úplné stredné vzdelanie (s maturitou) v obci 16,92 % obyvateľov a vysokoškolské 5,97 % obyvateľov. V oboch ukazovateľoch obec mierne zaostáva za údajmi na úrovni okresu Vranov nad Topľou a Slovenskej republiky.

Graf 3: Stupeň najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ŠÚ SR

1.3 Hospodárska oblasť

1.3.1 Zamestnanosť a nezamestnanosť

V obci sa vzhľadom aj na jej veľkosť nenachádza výrazný počet zamestnávateľov. Približne 10 ľudí z obce je zamestnaných v rekreačnom areáli Lysá Hora (firma Seso, s.r.o). Ďalším zamestnávateľom je firma ŠTÝL - Ivanov spol. s r.o., zaoberajúca sa maloobchodom a veľkoobchodom so záhradnou technikou, ktorá zamestnáva 8 ľudí. Samostatne zárobkovo činnou osobou je 14 ľudí (Tab. 8). Podľa údajov Sčítania obyvateľov, domov a bytov za rok 2011 väčšina obyvateľov obce (72) dochádza za zamestnaním (Tab. 10).

Pri porovnaní údajov nezamestnanosti za rok 2014 vykazuje obec nižšiu mieru ako priemer okresu Vranov nad Topľou (21,25 %) či priemer Prešovského samosprávneho kraja (17,25 %).

Tab. 6: Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Počet	12	17	20	20	12

Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 7: Miera nezamestnanosti

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Miera nezamestnanosti*	13,48 %	19,10 %	22,47 %	22,47 %	13,48%

*Pri výpočte sa za ekonomicky aktívne obyvateľstvo brala do úvahy hodnota z SOBD 2011. Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 8: Fyzické osoby - podnikatelia podľa právnych foriem

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Živnostníci	9	9	7	11	11
Slobodné povolania	1	1	1	1	1
Samostatne hospodáriaci roľníci	1	1	1	1	2
Spolu	11	11	9	13	14

Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 9: Právnické osoby

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Právnické osoby ziskové	1	2	2	2	3
Právnické osoby neziskové	4	5	5	5	5
Spolu	6	7	7	7	8

Zdroj: ŠÚ SR

Tab. 10: Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	
	Spolu	Z toho dochádza za prácou
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	7	2
Lesníctvo a ťažba dreva	1	1
Výroba potravín	1	0
Výroba odevov	4	4
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	8	6
Výroba papiera a papierových výrobkov	1	1
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	0
Výroba výrobkov z gumy a plastu	3	3
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	1	1
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	1	1
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	2	2
Výroba nábytku	1	1
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	1	1
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1	1

Výstavba budov	2	1
Inžinierske stavby	1	1
Špecializované stavebné práce	3	3
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1	1
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	5	5
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	5	4
Pozemná doprava a doprava potrubím	3	3
Poštové služby a služby kuriérov	2	2
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	1	1
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	3	3
Sprostredkovanie práce	3	3
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	5	4
Vzdelávanie	3	1
Zdravotníctvo	4	4
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	2	2
Sociálna práca bez ubytovania	4	4
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	1	1
Činnosti členských organizácií	2	1
Nezistené	6	4
Spolu	89	72

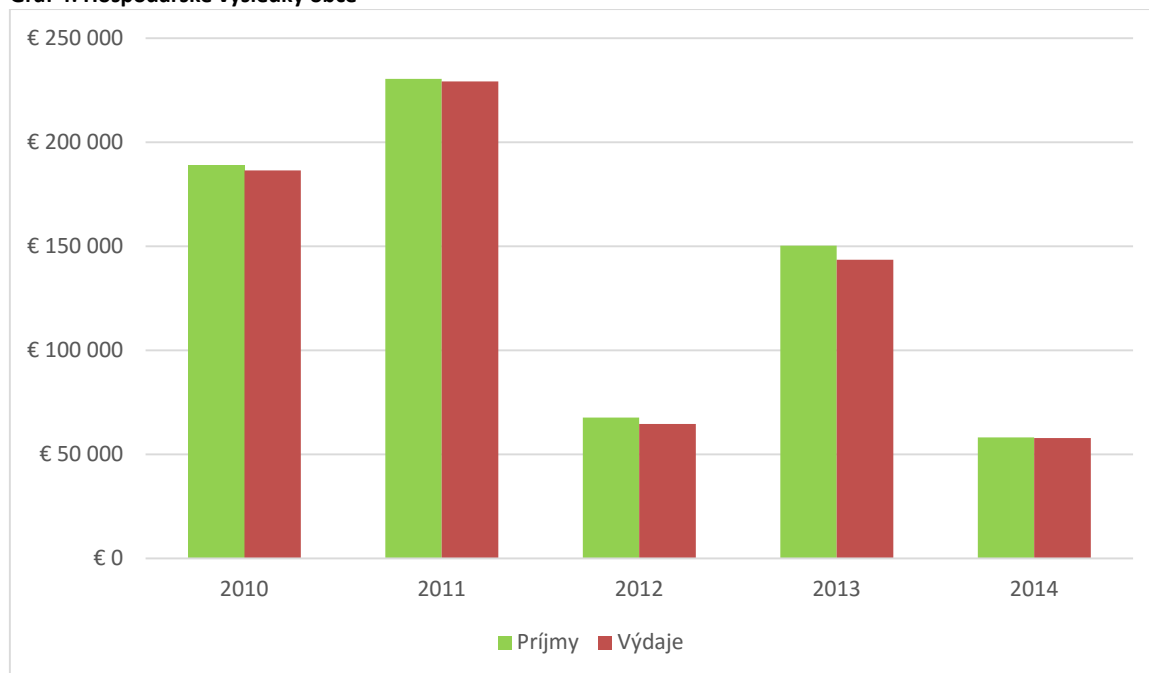
Zdroj: ŠÚ SR

V obci sa nenachádzajú budovy, resp. priestory, ktoré by mohla samospráva ponúknuť potenciálnym zamestnávateľom.

1.3.2 Hospodárenie obce

V priebehu posledných piatich rokov hospodárila obec každý rok s miernym prebytkom (Graf 4). Rozdiely v absolútnych hodnotách jednotlivých rokov sú spôsobené realizáciou, resp. nerealizáciou väčších investičných aktivít v danom roku.

Graf 4: Hospodárske výsledky obce

Zdroj: Obec

Obec v súčasnosti disponuje s vlastným majetkom v hodnote € 244 226,98 (Tab. 11).

Tab. 11: Súčasná účtovná hodnota majetku obce v EUR

Položka	Obecný úrad	Kultúrny dom	Požiarna zbrojnica	Dom smútku	Poľnohospodárska pôda	Iné	SPOLU
Hodnota	104 621,93	48 462,96	2 655,51	75 000,00	10 986,58	2 500,00	244 226,98

Zdroj: Obec

1.4 Technická a dopravná obsluha

1.4.1 Dopravná infraštruktúra a dostupnosť

Obec leží na ceste č. III/558002. Vzdialenosť od významných sídel je nasledovná: Vranov nad Topľou 13 km, Humenné 15 km, Prešov 63 km, Košice 70 km. Mimo obecnú dopravu zabezpečujú spoje SAD Humenné, a.s. V pracovný deň odchádza z obce do Vranova nad Topľou 10 spojov (o 4:54, 5:49, 7:06, 9:54, 12:41, 14:11, 15:06, 17:01, 19:07 a 22:44). V obci sa nachádzajú 4 autobusové zastávky. Zastávka chýba pri rekreačnej oblasti v rámci oboch smerov.

Dĺžka obecných komunikácií je 1,5 km a nachádzajú sa v dobrom stave. V obci nie sú vybudované žiadne chodníky či cyklotrasy.

1.4.2 Zásobovanie pitnou vodou

Všetci obyvatelia obce sú zásobovaní pitnou vodou prostredníctvom vlastných studní. Na jednej strane obce je dostatok vody, ale má železitý a vápenatý charakter. Druhá strana obce má vody nedostatok.

V súčasnosti prebieha výstavba obecného vodovodu – hlavné potrubia už sú postavené, ostáva dobudovať prípojky/prečerpávačky a vodojem. V súčasnosti prebiehajú rokovania s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou ako možným investorom pre dofinancovanie a následné prebratie uvedenej infraštruktúry.

1.4.3 Kanalizácia

Obec nie je napojená a ani sa neplánuje napojiť na verejnú kanalizačnú sieť z dôvodu technologicko-ekonomických obmedzení. 96 % domácností využíva žumpu, 4% domácu čističku odpadových vôd. Obec má vypracovanú štúdiu na tzv. gravitačnú kanalizáciu, ktorá by mohla byť napojená na domáce čističky.

1.4.4 Elektrická energia a zemný plyn

V obci sa nachádzajú 3 trafostanice, 100 % domácností je napojených na elektrickú sieť. Obec je plne plynofikovaná, 100 % domácností je napojených na odber zemného plynu.

1.4.5 Telekomunikácie a IKT

Služby pevnej linky sú v obci dostupné prostredníctvom káblovej infraštruktúry spoločnosti Slovak Telekom, a. s. Mobilné služby sú zabezpečené prostredníctvom vykrývača spoločnosti Orange

Slovensko, a. s. V obci je osadený vlastný pomocný vykryvač, pokrytie signálom sa však stráca v rekreačnej oblasti.

1.4.6 Miestny rozhlas a verejné osvetlenie

Miestny rozhlas aj verejné osvetlenie boli zrekonštruované v roku 2015.

1.5 Bývanie

V obci sa v súčasnosti nachádza 85 rodinných domov, z toho 80 je trvalo obývaných. V obci sa nenachádza žiadny bytový dom. Z pohľadu výstavby bol v rokoch 2010-2014 postavený 1 rodinný dom.

Obec registruje záujem o bývanie v obci a má v pláne postaviť bytový dom s 9 bytovými jednotkami. V obecnom zastupiteľstve už bol schválený výkup pozemkov. Byty sú určené primárne na podporu mladých rodín, ale kritéria prideľovania zatiaľ neboli stanovené.

Možnosti pre individuálnu bytovú výstavbu sa nachádzajú aj v rozšírenom intraviláne obce smerom k rekreačnej oblasti. Na týchto pozemkoch je však nutné dobudovať základné inžinierske siete – plyn je potiahnutý len do jednej tretiny rozšíreného intravilánu, vodovod len do jednej polovice, elektrina tam nie je vôbec. Dobudovať je tam nutné aj miestne komunikácie.

1.6 Občianska vybavenosť obce

1.6.1 Obecná samospráva

Budova obecného úradu prešla v období 2007-2015 komplexnou rekonštrukciou. Boli vymenené okná, dvere, fasády a podlahy. Občanom je k dispozícii počítačová miestnosť s moderným vybavením.

1.6.2 Vzdelávacia infraštruktúra

V obci sa nenachádza žiadna materská alebo základná škola.

1.6.3 Kultúrno-spoločenská a športová infraštruktúra

Obec Vyšný Kazimír disponuje nasledujúcou kultúrno-spoločenskou, resp. športovou infraštruktúrou:

- Kultúrny dom, ktorý prešiel rekonštrukciou a disponuje moderným vybavením. Usporiadávajú sa v ňom rôzne udalosti - svadby, vystúpenia rôznych kultúrnych telies, tanečné zábavy, diskotéky, kary a pod.
- Obecná knižnica, ktorá má 39 registrovaných čitateľov, ktorí môžu využívať knižný fond o veľkosti 589 kusov.
- Dom smútku.
- Gréckokatolícky chrám sv. Paraskevy, v zvonici ktorého sa nachádza unikátny zvon z roku 1646 odliaty zvonárom Georgiusom Wierdom.
- Kaplnka s ikonami zasvätená sv. Paraskeve (k dispozícii sú aj lavičky a studňa)

- Klub dôchodcov – budova bola zrekonštruovaná (ostáva doplniť vybavenie – stoly, hry...).
- Požiarna zbrojnica – budovu je nutné rekonštruovať (obec má pripravený zámer na realizáciu prístavby a nadstavby vrátane posilňovne a príslušným vybavením (sprchy).
- Rekreačný areál Lysá Hora pri obecnom rybníku. V areáli v štýle ľudovej architektúry sa nachádza koliba s reštauráciou, múzeum poľnohospodárskej a inej techniky, detské ihrisko, multifunkčné ihrisko, bufety a celému areálu dominuje prírodný amfiteáter s kapacitou 600 miest. Neďaleko rybníka vytvorila obec parcely na výstavbu 19 chát, ktoré postupne predávajú.

1.6.4 Sociálna a zdravotná infraštruktúra a služby

V obci sa nenachádza žiadne zariadenie poskytujúce sociálne a zdravotné služby. Obyvatelia využívajú tieto služby v iných obciach a mestách (Dom Seniorov napr. v Továrnom, Vranove nad Topľou). Neexistuje ani dopyt po zabezpečení sociálnej starostlivosti v domácom prostredí (napr. opatrovateľky). Mierny záujem je zaznamenaný o služby denného stacionára.

1.6.5 Prvky občianskej vybavenosti v obci

V obci sa nachádza predajňa potravín. Pre iné služby priamo v obci neexistuje dopyt.

1.6.6 Verejné priestranstvá

V rokoch 2007-2015 prebehla čiastočná obnova obecného parku a verejnej zelene výsadbou zelene a stromov. Prostredie obecného cintorína bolo doplnené o oplotenie a vstupnú bránu. V obci chýba certifikované detské ihrisko určené pre verejné priestranstvá a možnosť športového vyžitia pre mládež.

1.7 Kultúrny, spoločenský a športový život v obci

Obec organizuje niekoľko pravidelných kultúrno-spoločenských či športových aktivít ako je napr.: Mesiac úcty k starším, Turistický pochod, MDD, Stolnotenisový turnaj, Súťaž v rybolove, Fašiangový ples, Silvestrovská zabíjačka, Mikuláš či Jánske ohne. Účastníkmi týchto podujatí sú aj obyvatelia z okolitých obcí.

Rôzne kultúrno-spoločenské či športové aktivity organizuje aj prevádzkovateľ rekreačného areálu Lysá Hora – napr. Katarínske kúpanie, koncerty, vystúpenia folklórnych súborov, súkromné podujatia (oslavy, promócie, krstiny atď.) a pod.

Činnosť v obci vykazujú aj nasledujúce inštitúcie: Folklórna skupina Kažimirske dzivčata, Stolnotenisový oddiel, Dobrovoľný požiarny zbor, Miestny odbor Matice slovenskej, Základná organizácia Jednoty dôchodcov na Slovensku.

1.7.1 Poľovníctvo a rybárstvo

Kataster obce zasahuje v rámci poľovnej oblasti S XIII. Tovarné do troch poľovných revírov – Lysá Hora, Dubník a Čičva. V obci sa zároveň nachádzajú vhodné priestory na vytvorenie zverinca (obory), t.j. ohradeného miesta v prírode na dochovávanie divej zveri – napr. danielov či muflónov. Obecný rybník je taktiež vhodným miestom pre chov rýb, zvlášť pstruhového druhu.

1.8 Životné prostredie

1.8.1 Odpadové hospodárstvo

Obec má zriadený separovaný zber vrecového typu. Separujú sa komodity: plasty, sklo, kovy, nebezpečné odpady, kuchynský odpad, elektronický šrot a šatstvo. Ostatný komunálny odpad sa vyváža 2x mesačne. Veľkokapacitné kontajnery sú k dispozícii 4x ročne. Za rok 2014 obyvatelia obce vyprodukovali 24,25 ton komunálneho odpadu, čo na jedného obyvateľa predstavuje približne 124 kg. V obci chýba možnosť pre spracovanie biologického odpadu. V obci sa na nachádzala aj skládka komunálneho odpadu, ktorá však bola v roku 2008 uzatvorená a zrekultivovaná. Obec neeviduje žiadnu čiernu skládku.

1.8.2 Ovzdušie

Podľa subjektívneho hodnotenia je kvalita ovzdušia v obci dobrá. Aj podľa výročnej správy za rok 2014 Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou nepatrí Vyšný Kazimír medzi obce vranovského okresu, v ktorom sú dlhodobo prekračované limity denného priemeru suspendovaných častíc PM₁₀.

1.8.3 Povrchové vody

Cez obec preteká Kazimírsky potok, ktorý je podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 211/2005 Z. z. tzv. vodárenský tok, t.j. vodné toky alebo úseky vodných tokov, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje na odber pre pitnú vodu.

Časť koryta je vydláždená ale v súčasnosti sa nachádza v havarijnom stave a pri intenzívnych zrážkach hrozia povodne. Prípadné riešenie komplikuje aj fakt, že nie je jasné komu koryto patrí. Preferovaným riešením je previesť ho do parcely registra C katastra a potom Štátnym lesom, ktoré to odovzdajú do Správy povodia Hornádu, ktorá by realizovala nutné opravy.

V zastaranom stave je zábradlie tiahnuce sa pozdĺž potoka.

1.8.4 Pôda, lesy a ekologická stabilita územia

Katastrálne územie obce Vyšný Kazimír podľa analýzy súčasnej krajinej štruktúry je charakteristické pomerne vysokým podielom lesných pozemkov – takmer 60%. (Tab. 12). Z hľadiska majetkovej štruktúry je 3 476 700 m² (77,40 %) lesov vo vlastníctve štátu a 1 015 202 m² (22,60 %) vo vlastníctve Urbárskej, lesnej a pasienkovej spoločnosti, pozemkové spoločenstvo Vyšný Kazimír. Celá výmera lesných pozemkov je charakterizovaná ako hospodárske lesy, ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov.

Tab. 12: Výmera územia a využitie pôdy

Typ územia	Výmera v m ²	Podiel v %
Poľnohospodárska pôda – spolu	2 738 209	36,23%
o Orná pôda	1 387 850	18,36%
o Chmeľnica	0	0,00%
o Vinica	0	0,00%
o Záhrada	96 323	1,27%
o Ovocný sad	91 134	1,21%
o Trvalý trávny porast	1 162 902	15,39%
Nepoľnohospodárska pôda – spolu	4 819 514	63,77%
o Lesný pozemok	4 491 902	59,43%
o Vodná plocha	125 672	1,66%
o Zastavaná vodná plocha a nádvorie	160 190	2,12%
o Ostatná plocha	41 750	0,55%
Celková výmera územia obce	7 557 723	100,00%

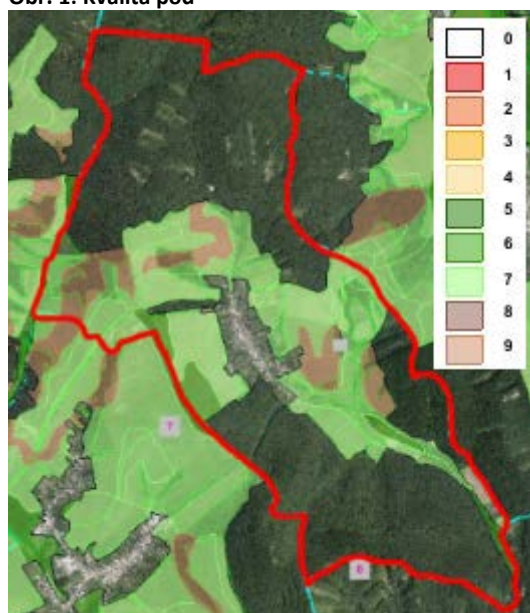
Zdroj: ŠÚ SR

Lesné pozemky hrajú dôležitú úlohu pri určovaní miery ekologickej stability katastrálneho územia obce Vyšný Kazimír, ktorá bola pre potreby PRO vypočítaná na základe koeficientu ekologickej stability krajiny podľa Míchala (1982). Ide o numerickú hodnotu, na základe ktorej je krajina zaradená do určitého stupňa ekologickej stability, ktorú Míchal (1992) definuje ako schopnosť ekologických systémov pretrvávajúť aj počas pôsobenia rušivého vplyvu, uchovávať a reprodukovať svoje podstatné charakteristiky i v podmienkach narúšania zvonku. Táto schopnosť sa prejavuje minimálnou zmenou počas pôsobenia rušivého vplyvu (rezistencia) alebo spontánnym návratom do východiskového stavu, resp. na pôvodnú vývojovú trajektóriu po prípadnej zmene (resiliencia).

Koeficient ekologickej stability (KES) pre obec Vyšný Kazimír je **3,88**. Územie, ktorého KES je > 1,00 je charakterizované ako takmer vyvážená krajina, v ktorej sú technické objekty relatívne v súlade so zachovanými prírodnými štruktúrami.

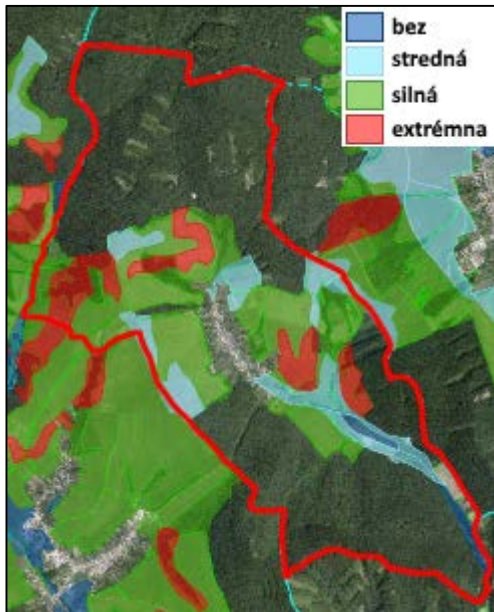
Z pohľadu kvality pôd sa v obci nachádzajú prevažne skupiny 5.-7., t.j. stredne kvalitná pôda. V menšej miere sa vyskytujú pôdy skupiny 8.-9. t.j. nízko kvalitná pôda, vid' Obr. 1.

Obr. 1: Kvalita pôd

Zdroj: www.podnemapy.sk

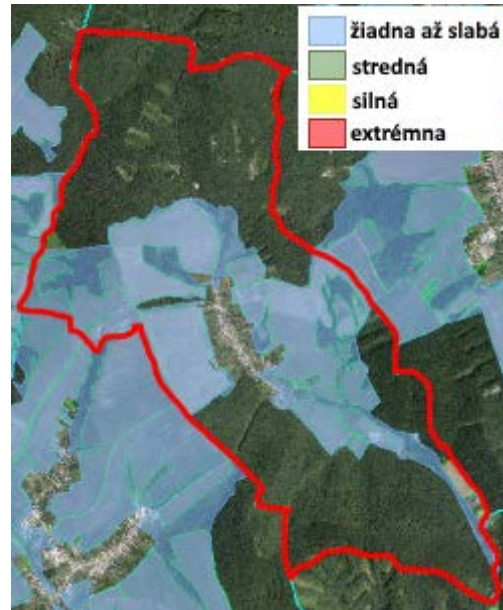
Ohrozenie veternou eróziou nie je vo Vyšnom Kazimíre relevantným ohrozením (Obr. 3). Vodná erózia však predstavuje výraznú hrozbu, keďže väčšina pôdy v katastri je zaradené do kategórie silného až extrémneho výskytu (Obr. 2).

Obr. 2: Vodná erózia

Zdroj: www.podnemapy.sk

Obr. 3: Veterná erózia

Zdroj: www.podnemapy.sk

1.8.5 Chránené územia

V katastrálnom území Vyšný Kazimír nie je štátnou ochranou prírody evidované žiadne územie, ktoré by predstavovalo územie a časti prírody s výraznými biologickými a estetickými prvkami prírody.

1.9 Vyhodnotenie implementácie PHSR obce Vyšný Kazimír za obdobie 2007 – 2015

Dôležitým východiskom pre zostavenie Programu rozvoja obce Vyšný Kazimír na roky 2016 – 2022 je vyhodnotenie miery implementácie PHSR obce Vyšný Kazimír za obdobie 2007 – 2013/2015, teda toho, čo sa za predchádzajúce 7 ročné obdobie v rozvoji obce udialo.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšný Kazimír bol pripravený na obdobie rokov 2007 – 2015 v súlade so zákonom č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v platnom znení. Za dobu jeho platnosti nebola realizovaná žiadna aktualizácia.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vyšný Kazimír mal za cieľ naplniť víziu obce, kde ktorá sa mala stať obcou s možnosťou pokojného bývania v príjemnom prostredí s dobudovanou infraštruktúrou, rozvinutým podnikateľským prostredím využívajúc tradície poľnohospodárstva, s obnovenými objektmi kultúrneho využitia, podporujúca rozvoj cestovného ruchu.

Cieľom rozvojovej stratégie bolo vybudovať príťažlivú obec pre vlastných obyvateľov ako aj návštevníkov obce, zlepšiť súčasný stav životného prostredia v obci, zviditeľniť obec pre potenciálnych turistov a potenciálnych podnikateľov a tým aj posilniť miestnu ekonomiku.

Globálnym strategickým cieľom obce bolo zastaviť hospodárske a sociálne zaostávanie obce a čo najskôr nastúpiť na takú cestu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá smeruje ku stálemu znižovaniu disparity medzi obcou a ostatnými obcami a Slovenskom ako celkom v ekonomickej oblasti, sociálnej dynamike, ekologickej rovnováhe a celkovej kvality života.

Za účelom naplnenia stanovených cieľov boli identifikované 4 rozvojové oblasti a 10 priorít:

1. Ekonomická oblasť
  - Priorita 1: Individuálna bytová výstavba
  - Priorita 2: Podpora cestovného ruchu a podnikateľského prostredia v obci
2. Vzdelávanie a kultúra
  - Priorita 3: Rozvíjať činnosť mimoškolských aktivít občanov obce
  - Priorita 4: Zachovať a rozvíjať cirkevné, ľudové a kultúrne tradície obce
3. Občianska vybavenosť
  - Priorita 5: Zlepšiť dopravnú obslužnosť v obci
  - Priorita 6: Zlepšiť dopravnú infraštruktúru v obci, obnova a rekonštrukcia autobusových zastávok, výstavba chodníkov a ich osvetlenie
  - Priorita 7: Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry
  - Priorita 8: Dobudovanie Domu nádeje
4. Životné prostredie
  - Priorita 9: Využitie vodných tokov na športové a rekreačné účely
  - Priorita 10: Výsadba okrasných drevín a kríkov, regulácia vodných tokov, spevnenie brehov.

Pre každú z vyššie uvedených oblastí rozvoja boli stanovené aj:

- opatrenia a
- k nim bol priradený zoznam plánovaných aktivít.

V rámci vyhodnotenia miery implementácie PHSR Vyšný Kazimír boli zmapované zrealizované rozvojové aktivity za stanovené obdobie a na základe toho bola následne posúdená miera naplnenia jednotlivých rozvojových priorít.

Ekonomická oblasť

Z plánovaných aktivít bola:

- Vybudovaná elektrická prípojka
- Dobudovaná dopravná infraštruktúra
- Pokračovalo sa s budovaním vodovodnej a kanalizačnej siete v rozsahu prívodného radu a miestnej siete
- Vybudovaný rekreačný areál v obci s cieľom poskytnutia priestorov vhodných na podnikanie

Z finančného hľadiska bolo najviac zdrojov využitých na dobudovanie základnej infraštruktúry v obci s cieľom zlepšiť individuálnu bytovú výstavbu dobudovaním vodovodnej a kanalizačnej siete, dopravnej infraštruktúry a elektrickej prípojky (priorita 1).

Oblasť Vzdelávania a kultúry

Zrealizované aktivity:

- Čiastočné vybudovanie a rekonštrukcia športového areálu športovísk a detských ihrísk
- Dovybavenie počítačovej miestnosti
- Organizovanie jánских ohňov v rámci organizovania a zachovanie tradičných kultúrnych podujatí
- Čiastočná rekonštrukcia kultúrneho domu v rozsahu výmeny okien a dverí
- Čiastočná úprava priestorov obecného cintorína - oplotenie a vstupná brána

Zrealizované aktivity sa (vo finančnom vyjadrení) sústreďovali najmä na zachovávanie a rozvíjanie cirkevných, ľudových a kultúrnych tradícií obce (priorita 4).

Oblasť Občianskej vybavenosti

Zrealizované aktivity:

- Navýšenie počtu spojov verejnej dopravy
- Čiastočné vypracovanie projektu pozemkových úprav – vypracovaná ROEP
- Pre zabezpečenie dostupného internetu pre občanov obce bol osadený vlastný pomocný vykryvač
- Realizácia novej fasády na budove požiarnej zbrojnice
- Výstavba nových autobusových zastávok
- Rekonštrukcia osvetlenia v obci - výmena za LED osvetlenie
- Čiastočné dobudovanie vodovodných prípojok - boli vybudované rozvody a vodojem
- Vydanie monografie o obci, tlač pohľadníc, výroba kľúčeniek v rámci propagácie obce
- Obnova kultúrnych pamiatok a pamätihodnosti v obci - rekonštrukcia kaplnky
- Výstavba domu smútku
- Rekonštrukcia obecného úradu - výmena okien, dverí, fasády, podláh

Implementované aktivity sa sústreďovali najmä na naplnenie priority 6: Zlepšiť dopravnú infraštruktúru v obci, obnova a rekonštrukcia autobusových zastávok, výstavba chodníkov a ich osvetlenie a na prioritu 8: Dobudovanie Domu nádeje.

Oblasť Životného prostredia

Zrealizované aktivity:

- Rekultivácia skládky
- Čiastočná obnova obecného parku a verejnej zelene výsadbou zelene a stromov
- Zhotovenie priepustu v rámci úpravy brehov vodnej nádrže
- Výsadba lesných porastov (zrealizovaná Urbárskou, lesnou a pasienkovou spoločnosťou, pozemkové spoločenstvo Vyšný Kazimír) s cieľom zlepšenia stavu lesných ekosystémov
- Výsadba krov pri autobusovej zastávke
- Ochrana vodných zdrojov - čistenie koryta, kosenie, vyrub drevín
- Čistenie okolia vodných zdrojov a vymurovanie studničky

Vo finančnom vyjadrení prevažujú aktivity zamerané na odstraňovanie starých rizikových ekologických záťaží ako aj v súvislosti s prioritou 10: Výsadba okrasných drevín a kríkov, regulácia vodných tokov, spevnenie brehov.

Finančné zhodnotenie

Celková plánovaná suma pre implementáciu PHSR v plnom rozsahu bola viac ako 12 mil. EUR. Z hľadiska finančných zdrojov bolo v prevažujúcej miere plánované využitie nenávratných prostriedkov (NFP) EÚ spolu so štátnym rozpočtom (95 % plánovaného rozpočtu), vlastné zdroje obce mali slúžiť len na zabezpečenie spolufinancovania k týmto projektom. Obec pripravila a podala 23 žiadostí o NFP, z ktorých bolo 16 úspešných (Tab. 13).

Tab. 13: Prehľad podaných žiadostí o NFP

Oblasť	Počet podaných/ počet úspešných žiadostí o NFP
Ekonomická oblasť	10/6
Vzdelávanie a kultúra	7/4
Občianska vybavenosť	4/4
Životné prostredie	2/2
Spolu	23/16

Miera úspešnosti obce v získavaní nenávratných finančných zdrojov je veľmi vysoká (takmer 70 %), čo umožnilo realizovať aktivity v objeme viac ako 1,1 mil. EUR (Tab. 14). Skutočná finančná realizácia v porovnaní s plánovanou alokáciou predstavuje 9,34 %. Došlo aj k zmene rozloženia krytia finančných prostriedkov jednotlivými zdrojmi – nenávratné zdroje u zvedenej sumy tvorili viac ako 80 % (oproti plánovaným 95 %) a zdroje obce takmer 17 % (oproti plánovaným 5 %).

Tab. 14: Finančné vyjadrenie zrealizovaných aktivít

	Výška finančnej realizácie aktivity spolu (v EUR):	Z toho (v EUR):					
		Vlastné zdroje obce	Úvery	NFP - OP, programy cezhraničnej spolupráce, a pod.	Dotácie zo ŠR	Malé schémy, súkromné nadácie	Súkromné zdroje
Ekonomická oblasť	773 335	69 775	20 000	200 000	483 560	0	0
Oblasť vzdelávania a kultúry	63 500	19 750	0	1 750	37 000	0	5 000
Oblasť občianskej vybavenosti	202 500	77 500	0	76 000	39 000	0	10 000
Oblasť životného prostredia	82 500	19 500	0	0	63 000	0	0
Spolu:	1 121 835	186 525	20 000	277 750	622 560	0	15 000
% podiel zdroja na celkovej finančnej realizácii		16,63%	1,78%	24,76%	55,49%	0,00%	1,34%

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že obec bola, s ohľadom na svoju veľkosť a finančné možnosti, veľmi úspešná v implementácii PHSR – mala vysokú úspešnosť v získavaní nenávratných finančných zdrojov a na financovanie rozvojových aktivít z vlastných zdrojov vydala ročne viac ako 19 % svojich príjmov (počítané voči priemeru skutočných príjmov obce za roky 2010 – 2014).

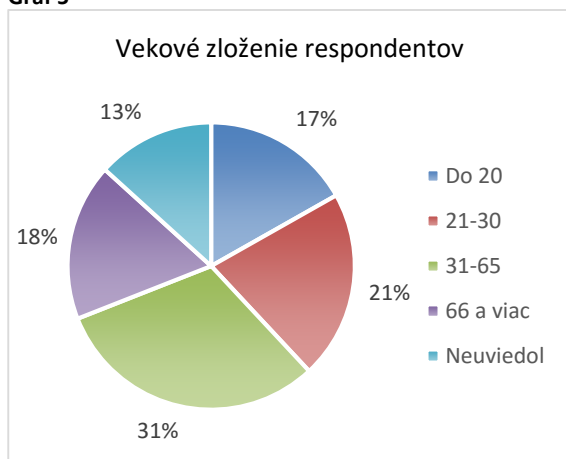
Napriek vyššie uvedenému, voči plánovanému stavu vo finančnom vyjadrení obec zrealizovala necelých 10% plánovaných aktivít. Je teda zrejmé, že pre ďalšie plánovacie obdobia je vo fáze prípravy programu rozvoja obce potrebné realizovať väčšiu prioritizáciu cieľov, opatrení a súboru aktivít s ohľadom na reálne kapacitné (personálne, časové a finančné) možnosti obce.

1.10 Prieskum vnímania potrieb verejnosťou

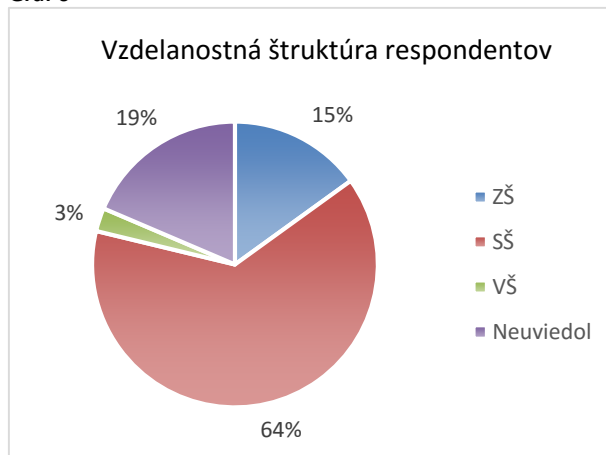
Dôležitým vstupom pri tvorbe PRO na obdobie 2016-2022 boli aj podnety a spätná väzba z komunikácie s verejnosťou na základe spracovaného dotazníka. Obyvatelia si mohli vybrať maximálne 5 oblastí (z celkového počtu 34), ktoré sú podľa nich prioritou pre rozvoj obce v najbližších rokoch. Zároveň im bol vytvorený priestor, kde mohli uviesť vlastné oblasti, ktoré im v preddefinovaných možnostiach chýbali, resp. pridať komentár/názor k už existujúcim.

Prieskum prebiehal od 10.9.2015 do 24.9.2015. Dotazník vyplnilo 113 respondentov. Z hľadiska vekovej štruktúry prevládali ľudia z kategórie 31-65 rokov, v rámci vzdelanostnej štruktúry stredoškolsky vzdelaní ľudia.

Graf 5

Graf 6

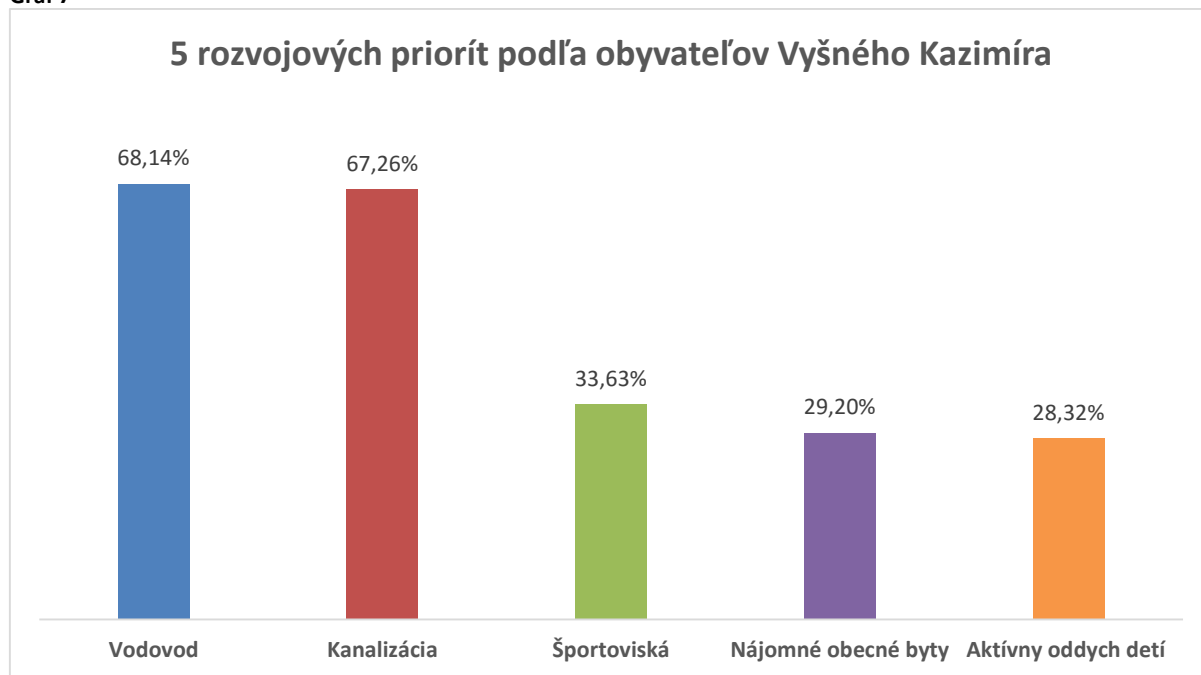
Zoznam oblastí, ku ktorým sa obyvatelia vyjadrovali:

- Príprava stavebných pozemkov pre rodinné domy
- Výstavba nájomných obecných bytov
- Rekonštrukcia miestnych ciest
- Rekonštrukcia, resp. výstavba autobusových zastávok
- Rekonštrukcia, dobudovanie chodníkov
- Rekonštrukcia, dobudovanie vodovodu
- Rekonštrukcia, dobudovanie plynovodu
- Rekonštrukcia, dobudovanie kanalizácie
- Dostupnosť obce spojmí verejnej dopravy
- Rekonštrukcia prostredia cintorína, dobudovanie domu smútku, rozšírenie plochy pre hrobové miesta
- Komunitné činnosti – práca s marginalizovanými skupinami (najmä s Rómami)
- Ochrana pred povodňami
- Dostatok a kvalita pitnej vody
- Čistota vodných tokov
- Triedenie a využívanie odpadu
- Čistota obce a údržba verejných priestranstiev
- Dodržiavanie verejného poriadku (napr. nočný klud, ničenie verejného a súkromného majetku, výtržníctvo...)
- Rekonštrukcia resp. vybudovanie športovísk (napr. ihrisko, posilňovňa, zimný areál...)
- Rekonštrukcia resp. vybudovanie kultúrnych zariadení (napr. dom kultúry, amfiteáter, kino...)
- Rekonštrukcia resp. vybudovanie relaxačných zón (napr. verejné priestranstvá, parky, prechádzkové a cyklotrasy, kúpalisko...)
- Vytvorenie priestoru pre aktívny oddych detí (napr. preliezky, detské ihriská, minihriska ...)
- Rekonštrukcia budov, resp. areálov materských a základných škôl a/alebo ich vybavenia
- Poskytovanie sociálnych služieb (napr. opatrovateľské služby, denný stacionár, rozvoz stravy...)
- Podpora činnosti miestnych spolkov (napr. klub dôchodcov, spolok rybárov/poľovníkov, folklórne súbory, ochotnícke divadlo...)
- Organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí
- Zavedenie resp. rozšírenie bezpečnostného kamerového systému
- Rekonštrukcia resp. doplnenie verejného osvetlenia
- Zavedenie obecnej polície
- Vytvorenie pracovných miest cez obecný podnik, malé obecné služby resp. aktivačné práce
- Vytváranie podmienok pre podnikateľov (napr. prenájom/predaj priestorov, pozemkov)
- Dostupnosť zdravotníckej starostlivosti
- Doplnenie poskytovaných služieb v obci (napr. potraviny, reštauračné služby, obchod s domácimi potrebami, drobné služby – kaderníctvo...)
- Skvalitnenie obecného rozhlasu
- Iné

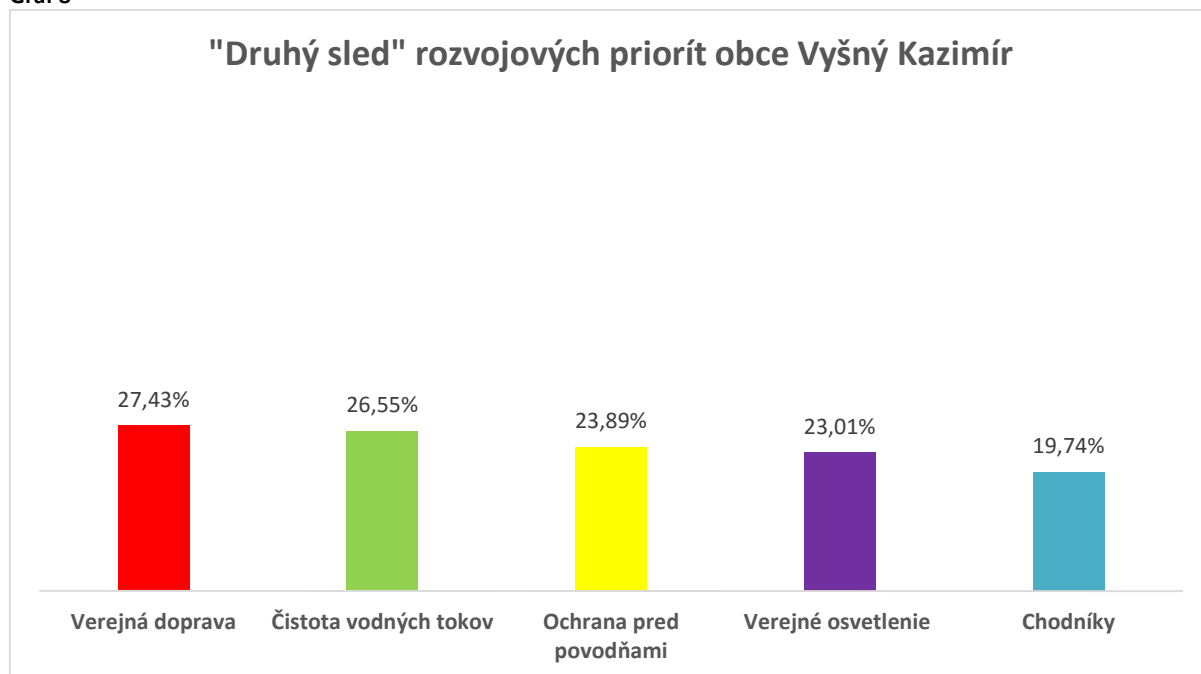
Výsledky prieskumu sú premietnuté v nasledujúcich grafoch. Graf 7 znázorňuje oblasti, ktoré sa vďaka získaným hlasom umiestnili na 1. až 5. mieste. Jedná sa teda o priority, ktoré považujú obyvatelia Vyšného Kazimíra za najdôležitejšie. Z percentuálnych hodnôt je zrejmé, že dve oblasti najviac rezonovali medzi respondentmi a bude im potrebné venovať zvýšenú pozornosť. Jedná sa o **rekonštrukciu, resp. dobudovanie vodovodu a kanalizácie**.

Graf 8 znázorňuje oblasti, ktoré sa umiestnili na 6. až 10. mieste.

Graf 7

Graf 8

V rámci všeobecných komentárov, bez priradenia k priorite, respondenti uviedli:

- Vyčistenie a vykosenie vlastníkov pozemkov (sady, pozemky na ktorých nie sú stavby) – 4x
- Hlavnou prioritou by malo byť dokončenie vodovodu. Ľudia majú problémy s nedostatkom pitnej vody – 2x

Pri výbere oblastí so zoznamu niektorí respondenti pripísali, alebo podčiarkli časť otázky, aby spresnili čo považujú za dôležité a to v rámci:

- „Rekonštrukcia prostredia cintorína, dobudovanie domu smútku, rozšírenie plochy pre hrobové miesta“ – piati upresnili ako špecifickú oblasť parkovisko pred cintorínom (spolu danú oblasť vybralo 14 občanov)
- V prípade oblasti „Rekonštrukcia resp. doplnenie verejného osvetlenia“ – vybralo ju 26 respondentov, jeden uviedol špecificky „svetlá v kostole“
- V prípade rekonštrukcie športovísk 5 respondentov upresnilo: ihrisko, posilňovňa

V prípade ak respondenti zvolili odpoveď „Iné“ (spolu 8 občanov) do upresnenia uviedli:

- dobrovoľný hasičský zbor – 3x
- Rekonštrukcia/výmena zábradlia pozdĺž potoka, oprava potoka, vyčistenie potoka od nánosov – 3x
- Budovanie farskej budovy/ pomoc pri výstavbe farskej budovy – 2x

Sumárne výsledky prieskumu pre všetky oblasti znázorňuje nasledujúci graf:

Graf 9

1.11 SWOT analýza

SWOT analýza bola spracovaná na základe analytických údajov, prieskumu vnímania potrieb verejnosťou a štruktúrovaného rozhovoru so starostom obce.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> - Poloha obce ako koncovej dediny - Dobrá dostupnosť obce verejnou dopravou - Atraktívne prostredie pre bývanie - Stabilný počet obyvateľov - Obecná knižnica - Rekreačný a oddychový areál Lysá Hora - Kultúrny dom s moderným vybavením - Pravidelné kultúrno-spoločenské udalosti (Jánske ohne, súťaž v rybolove, Mesiac úcty k starším, MDD, Fašiangové zabíjačky) - Zrekonštruované verejné osvetlenie - 100% elektrifikácia a plynifikácia obce - Zavedený separovaný zber odpadu - Dobrá kvalita ovzdušia - Pozemky vhodné pre IBV - Zrekonštruovaná budova klubu dôchodcov - Spracovaný register obnovenej evidencie pozemkov - Atraktívne prostredie pre bývanie - prostredie vhodné pre rekreáciu, chalupárenie - Potenciál pre budovanie cyklotrás a turistických trás - územné danosti pre rozvoj lesníctva a poľnohospodárstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedobudovaná vodovodná infraštruktúra - Nedobudovaná kanalizačná infraštruktúra - Nedostatok vody v studniach - Nekvalitná voda v studniach (vápenatá a železitá) - Havarijný stav koryta potoka - Chýbajúca oddychová infraštruktúra, najmä pre deti - Nedostatočné pokrytie mobilným signálom, najmä smerom k rekreačnej oblasti - Chýbajúca autobusová zastávka pri rekreačnej oblasti - Nedostatočné zhodnocovanie bioodpadu - Nedostatočná kvalita verejných priestranstiev (pri obecnom úrade a požiarnej zbrojnici)
PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
<ul style="list-style-type: none"> - využitie externých zdrojov pre rozvoj obce v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, remesiel a služieb - využitie ponuky vzdelávania pre podporu ekonomického rozvoja a spravovania obce - členstvo v MAS - využívanie obnoviteľných zdrojov energie 	<ul style="list-style-type: none"> - ohrozenia záplavami - vysychanie studní v dôsledku dlhšie trvajúcich období sucha - starnutie obyvateľstva - narastanie počtu neprispôsobivého obyvateľstva - nárast chudoby

2 STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Všetky komponenty strategickej a programovej časti, t.j. vízia, cieľ, opatrenia a aktivity, vychádzajú zo zistení v rámci analytickej časti a existujúcich strategických dokumentov na regionálnej, resp. mikroregionálnej úrovni, t.j. PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2008 – 2015 a Stratégie rozvoja vidieka MAS Pod hradom Čičva.

2.1 Vízia a cieľ

Vízia obce Vyšný Kazimír v roku 2025

Vyšný Kazimír je obcou, ktorá:

- ❖ má kvalitne rozvinutú kanalizačnú a vodovodnú infraštruktúru
- ❖ poskytuje deťom a mládeži rozmanité možnosti aktívneho trávenia voľného času
- ❖ má ustálený alebo narastajúci trend počtu obyvateľov s trvalým pobytom
- ❖ umožňuje svojim obyvateľom a návštevníkom možnosti rekreácie so zameraním sa na kultúrno-spoločenské aktivity vidieckeho charakteru a pobytu v prírode
- ❖ svoje pestré prírodné bohatstvo, kultúrne a historické pamiatky a zdravé vidiecke prostredie trvalo chráni aj pre budúce generácie

Cieľ:

Do roku 2022 zvýšiť kvalitu života pre všetky skupiny obyvateľov obce prostredníctvom dobrých služieb, funkčnej infraštruktúry a zdravého prostredia pre život.

Indikátor výsledku: verejný prieskum spokojnosti obyvateľov a podnikateľských subjektov (bud' všeobecne na úrovni cieľa, alebo špecificky po jednotlivých opatreniach)

2.2 Opatrenia a aktivity

Opatrenie č.1: Zlepšenie dopravnej a technickej obsluhy územia

Aktivity zamerané na:

- Dobudovanie/rekonštrukciu zastávok najmä pri rekreačnej oblasti
- Dostupnosť obce spojmi verejnej dopravy počas víkendov a sviatkov
- Zabezpečenie dostatku pitnej vody – vodovod, prípojky, dočasné/krízové zásobovanie
- Dobudovanie kanalizačnej infraštruktúry gravitačného typu s preferenciou domácich ČOV
- Dobudovanie miestnych komunikácií
- Budovanie parkovacích miest pri cintoríne
- Zvyšovanie kvality a dostupnosti internetového pripojenia
- Dobudovanie zábradlia pozdĺž obecného potoka v intraviláne obce
- ...

Opatrenie č.2: Zlepšenie občianskej vybavenosti a služieb v obci

Aktivity zamerané na:

- Rozšírenie a skvalitnenie služieb v obci (obchody, lekáreň, pošta...)
- Rekonštrukciu/obnovu/dovybavenie cintorína a domu smútku
- Dovybavenie obecného úradu (zameranie sa na bezbariérovosť)
- rekonštrukciu priestorov dobrovoľných hasičských zborov a vybavenie
- Čistotu verejných priestranstiev
- Obnovu/výstavbu a skvalitnenie cirkevnej infraštruktúry
- ...

Opatrenie č.3: Budovanie kultúrnej a športovej infraštruktúry a podpora kultúrneho a športového života v obci

Aktivity zamerané na:

- Rekonštrukciu/výstavbu športovísk – futbalové ihrisko, posilňovňa, multifunkčné/ viacgeneračné ihriská
- Nákup vybavenia pre športoviská
- Rekonštrukcia/ vybudovanie a vybavenie kultúrnych zariadení – KD, javiská / amfiteátre
- Priestory pre činnosť klubov/ spolkov - budovanie, vybavenie
- Obnovu kultúrnych pamiatok
- Doplnenie knižného fondu obecnej knižnice
- Podporu činnosti spolkov a klubov (klub dôchodcov, spevácke, folklórne súbory a pod.)
- Organizácia pravidelných a výnimočných kultúrno-spoločenských a športových podujatí
- ...

Opatrenie č.4: Renovácia a budovanie oddychových a voľnočasových zón a zariadení pre obyvateľov a návštevníkov obce

Aktivity zamerané na:

- Obnovu námestí v obci (zeleň, povrchy, lavičky,...)
- Obnovu parkov (zeleň, povrchy, lavičky,...)
- Vybudovanie detských ihrísk
- Obnovu okolia vodných tokov za účelom rekreácie
- Budovanie altánkov/lavičiek/ohnísk
- Vychádzkové trasy/náučné chodníky
- Budovanie cyklotrás
- ...

Opatrenie č.5: Budovanie a rozvoj infraštruktúry na bývanie

Aktivity zamerané na:

- Prípravu nových území pre IBV - budovanie sietí (voda, kanál, plyn, elektrina, osvetlenie, cesty, chodníky) k novým pozemkom/ lokalitám na bývanie
- Výkup pozemkov
- Výstavbu obecnej bytovky

- ...

Opatrenie č.6: Posilnenie sociálnej inklúzie a rozšírenie ponuky a dostupnosti sociálnych služieb

Aktivity zamerané na:

- Malé obecné služby/ aktivačné práce
- Zriadenie sociálnych ambulantných služieb pre seniorov (denné stacionáre)
- Prepravnú službu pre imobilných a seniorov
- ...

Opatrenie č.7: Podpora lokálneho zamestnávania

Aktivity zamerané na:

- Prenájom pozemkov podnikateľom
- Rozvoj ubytovacích kapacít v blízkosti rekreačnej oblasti
- Rozvoj miestneho podnikania (remeselníci, malé prevádzky v obci a pod.)
- ...

Opatrenie č.8: Zlepšenie stavu životného prostredia v obci a ochrana obyvateľov a ich majetkov pred nepriaznivými dopadmi zmeny klímy

Aktivity zamerané na:

- Zriadenie zberného dvora a kompostoviska pre bioodpad
- Úspory energie v domácnostiach a v objektoch obce / využívanie alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie
- Čistenie potoka, revitalizáciu a obnovu brehových porastov
- Realizáciu protipovodňových opatrení (vrátane prípadných opatrení v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve)
- Realizáciu protierózných opatrení
- Revitalizáciu, obnovu a rozširovanie verejnej zelene
- Posilnenie povedomia a motivácie obyvateľov na ochranu ŽP
- Ochranu a efektívne využívanie lesov
- ...

Opatrenie č.9: Zefektívnenie činnosti obecnej samosprávy

Aktivity zamerané na:

- Zvyšovanie informovanosti o možných dotačných či grantových zdrojoch
- Vzdelávanie predstaviteľov obcí a ďalších zainteresovaných subjektov
- Vytváranie spoločných projektov s okolitými obcami v oblastiach spoločného záujmu
- Posilnenie kapacity pre tvorbu projektov (využitie asistenčnej podpory odborných konzultantov, ...)
- Elektronizáciu služieb (webová stránka...)/ zlepšenie informovania obyvateľov
- ...

3 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizácia alebo mechanizmus implementácie a podmienky realizácie PRO obce Vyšný Kazimír 2016 – 2022 sú predpokladom plnenia vytýčených cieľov rozvoja obce. Od dodržiavania zásad a postupov realizácie závisí priemet plánovaných aktivít do reality.

Hlavné zásady realizácie programu rozvoja obce (PRO):

- PRO je základným rozvojovým dokumentom obce, na ktorý sa musí prihliadať pri realizovaní všetkých rozvojových aktivít
- PRO je usmerňujúci dokument pre zámery a aktivity všetkých subjektov, ktoré pôsobia na území obce
- Za implementáciu PRO sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce.
- Pravidlá realizácie PRO sú stanovené a verejne známe a celý proces je formalizovaný.
- Odvetvové koncepcie/stratégie sú v súlade s PRO.
- V každej činnosti rozvojového procesu sa zaistí účasť tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožní účasť tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní.
- Manažment rozvoja obce je efektívny tzn., že rozsah činností a realizácie aktivít a úloh je optimálny a logicky priradený pre výkon organizačných jednotiek (oddelení, komisií a pod.). Činnosti, ktoré nie je možné kvalitne a efektívne zaistiť vlastnými odbornými kapacitami, sú pokryté externými subjektmi.

Pri realizácii cieľa a opatrení bude samospráva obce Vyšný Kazimír vystupovať podľa povahy opatrení a zainteresovanosti na ich plnení v troch pozíciách/rolách, resp. v ich kombinácii, a to ako:

- Realizátor
- Partner/Iniciátor

Obec Vyšný Kazimír ako realizátor realizuje opatrenia a aktivity s priamou zodpovednosťou, s priamou kompetenciou.

Obec Vyšný Kazimír ako partner môže vystupovať pri realizácii aktivít/projektov zameraných na plnenie cieľov rozvoja obce inými subjektmi, resp. môže viacero aktivít v zodpovednosti iných subjektov aj iniciovať na svojom území a konať proaktívne v prospech obce a jej obyvateľov.

Mechanizmus realizácie obsahuje špecifické činnosti, ktorými sú:

- zostavenie a realizácia akčného plánu (AP),
- monitoring realizácie AP,
- vyhodnocovanie dosahovania cieľa stratégie,
- aktualizácia PRO a jeho častí,

3.1 Zostavenie a realizácia Akčného plánu

Akčný plán je a má byť flexibilná/najflexibilnejšia časť rozvojového dokumentu obce a spracováva ho obecný úrad a jeho príslušné organizačné zložky (podľa organizačnej štruktúry) ako východisko k tvorbe rozpočtu obce.

AP pre prvý rok realizácie (z 3 plánovaných rokov) obsahuje rozpracovanie aktivít až na konkrétne úlohy a jeho súčasťou môžu byť zadané projektové zámery, teda také aktivity, ktoré je možné realizovať prostredníctvom projektov aj s podporou externých finančných zdrojov. Každá aktivita/úloha majú byť priradené:

- **zodpovedný subjekt/gestor** na úrovni vedúceho pracovníka tej, ktorej organizačnej zložky obecného úradu, resp. na úrovni riaditeľa organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti obce,
- **spolupracujúce subjekty** (interné, externé),
- **dobu realizácie** aktivity, resp. úlohy,
- **očakávaný výstup/y**,
- **potreba finančných zdrojov** rozdelená na vlastné a externé zdroje, vrátane ich popisu,
- **priemet do rozpočtu** samosprávy obce,

Akčný plán sa schvaľuje na úrovni zastupiteľstva ako príloha/súčasť rozpočtu na príslušné obdobie. Takto konkrétne spracovaný akčný plán až do úrovne úloh umožňuje obci čo najpresnejšie plánovať svoje kapacity (personálne, finančné, časové), pričom 1. rok realizácie AP je rozpracovaný najdetailnejšie a 3tí rok je indikatívny.

Funkčné a personálne zodpovednosti realizácie programu rozvoja obce:

- Za realizáciu Programu rozvoja obce je zodpovedný Programový koordinátor/manažér, ktorým je spravidla starosta obce.
- Programový koordinátor/manažér spolu so zodpovednými a zapojenými subjektmi vypracováva návrh akčného plánu, monitoruje, vyhodnocuje a aktualizuje plnenie príslušného programu, navrhuje projektové zámery, projekty rozvoja obce.

3.2 Monitoring, vyhodnotenie a aktualizácia PRO

Monitoring je priebežný proces, ktorý sleduje napĺňanie PRO cez plnenie akčného plánu (AP) a to na základe porovnania plánu a skutočnosti. Monitoruje sa:

- vecné plnenie (očakávané výstupy aktivít, plnenie úloh jednotlivých subjektov zapojených do aktivít AP ako aj neočakávané zmeny, ktoré majú vplyv na plnenie AP),
- časové napĺňanie aktivít,
- finančné krytie.

Odporúčame vykonávať monitoring na týchto úrovniach:

- úroveň starostu obce – v rámci príslušných opatrení a akčného plánu: 1 x štvrťročne,
- úroveň obecného zastupiteľstva: 1 x ročne pred spracovaním návrhu na rozpočet na nasledujúce obdobie.

Vyhodnotenie je proces, ktorým sa bilancuje naplnenie stanoveného cieľa rozvoja obce. V princípe sa realizuje po uplynutí doby, na ktorú bol PRO určený. Odporúča sa však tento krok realizovať aj v polovici daného obdobia, aby bolo možné identifikovať progres voči východiskovému stavu.

Záver z všetkých úrovní monitoringu a vyhodnotenia sú podkladom pre korekcie, doplnky a zmeny PRO.

Aktualizácia rozvojového dokumentu je organickou súčasťou jeho implementácie a vytvára z neho moderný, otvorený a flexibilný dokument. Súčasťou procesu aktualizácie je systematický zber a vyhodnocovanie podnetov od subjektov pôsobiach na území obce, občanov obce, sledovanie prichádzajúcich príležitostí i hrozieb pre obec, ako aj výskyt nových skutočností, ktoré neboli známe v čase tvorby a zostavenia dokumentu. Zodpovedným za tento proces je starosta obce. Periodicita zvažovania aktualizácie je minimálne raz za rok (súčasne s monitoringom a vyhodnocovacím procesom)

a v prípade potreby (odborný, legislatívny, politický, strategický podnet) aj častejšie. Zmeny (doplnenia, vyňatia, zmeny obsahu stratégie a pod.) budú schvaľované na úrovni obecného zastupiteľstva.

4 FINANČNÁ ČASŤ

Indikatívny finančný plán pre zabezpečenie realizácie Programu rozvoja obec Vyšný Kazimír na roky 2016-2022 vychádzal jednak z odhadu disponibilných vlastných zdrojov obce (VZ), z odhadu očakávaného získania externých zdroj z EÚ fondov (EÚ), či iných finančných zdrojov (Iné). Kalkulácia bola spracovaná oddelene pre jednotlivé opatrenia a jednotlivé roky.

Pri finančnej kalkulácii rokov 2016-2018 boli sumy počítané na základe identifikovaných aktivít Akčného plánu pre dané obdobie (viď príloha 5.1) a roky 2019 a 2022 boli spočítané na základe kvalifikovaného odhadu, vychádzajúc z obdobia 2016-18.

Tab. 15: Indikatívny finančný plán 2016-2018 v EUR

Opatrenia	2016	2017	2018
Opatrenie č.1	100000	150000	50000
Opatrenie č.2	8000	7000	7000
Opatrenie č.3	82000	41000	19000
Opatrenie č.4	8000	13000	9000
Opatrenie č.5	3000	4000	3000
Opatrenie č.6	1000	3000	1000
Opatrenie č.7	2000	2000	1000
Opatrenie č.8	1800	1800	1300
Opatrenie č.9	2000	2500	2000
Spolu	207800	224300	93300

Tab. 16: Sumárny indikatívny plán 2019-2022 v EUR

Opatrenia	2019-2022
Opatrenie č.1	50000
Opatrenie č.2	25000
Opatrenie č.3	30000
Opatrenie č.4	30000
Opatrenie č.5	500000
Opatrenie č.6	5000
Opatrenie č.7	5000
Opatrenie č.8	4900
Opatrenie č.9	6500
Spolu	656400

5 PRÍLOHY

5.1 Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

[illegible]